

Oppsummering av regionmøte i prosjektet «Fra ti til en», Bodø, 12. november 2013

Bakgrunn for regionmøtet

Kystskogbruket initierte i 2008 forskningsprosjektet «Fra ti til en – eiendomsoverbyggende samarbeid for personlige skogeiere i kystskogbruket». «Fra ti til en» er en del av Kystskogbrukets oppfølging av «Melding om kystskogbruket». Prototypen på skogeiersamarbeid over eiendomsgrensene er at flere skogeieres skog blir sett under ett og forvaltet som om det var en enhet. Derav tittelen på forskningsprosjektet «Fra ti til en».

«Fra ti til en» er et såkalt «kompetanseprosjekt med brukermedvirkning», finansiert av Norges forskningsråd, forskningsmidlene over jordbruksavtalen og skognæringen i Kystskogbruket sine fylker. Prosjektet er forskningsmetodisk et følgeforskningsprosjekt, og forskere fra Norsk senter for bygdeforskning (Bygdeforskning) og Norsk institutt for skog og landskap har fulgt det som skjer i fire feltprosjekt. I disse feltprosjektene har skogbruksaktører forsøkt å få til samarbeidsløsninger og organisering som utløsende for aktivitet på skogeiendommene. Feltprosjektene: Feios-prosjektet, Ørstaskogen, Skogringene i Levanger og Frosta, Sørsivegen. Prosjektoppstart: 2009. Varighet: Ca. 5 år. Leder av styringsgruppen og referansegruppen: Kjersti Kinderås (p.t. Skognæringa Kyst/Skognæringa i Trøndelag). Styringsgruppen inngår i referansegruppen. Prosjektleder: Gro Follo (Bygdeforskning).

«Fra ti til en» sitt hovedmål: Prøve ut ulike eiendomsoverbyggende samarbeid, gi en dekkende beskrivelse av forhold (forståelser, prosesser og effekter) som virker fremmende og hemmende på bruk av slikt samarbeid, vurdere nytte og omkostninger, og utlede de praktiske løsninger og skogbrukspolitiske implikasjoner.

I prosjektets slutfase var det ønskelig at skogbruksaktører rundt om i kystskogbruket skulle få presentert og diskutert forskningsfunnene, samt å få mulighet til å gi innspill på hva slags praktisk og skogbrukspolitisk betydning forskningsfunnene kunne ha. Derfor ble det i november 2013 arrangert tre regionmøter (Bodø, Bergen og Stjørdal). Møtene var åpne for alle interesserte, og invitasjonen ble sendt ut bredt fra landbruksavdelingen hos den respektive Fylkesmannen. Videre lå invitasjonen til regionmøtene på Kystskogbrukets nettside. For å få til en god dialog var antallet deltakere på det enkelte regionmøtet begrenset oppad til 30 påmeldte.

Notatets formål

Notatet har som formål å oppsummere deltakernes innspill og refleksjoner i regionmøtet. Notatet inkluderes i «Fra ti til en» sin sluttrapport som brukerkommentar og forslag til veien videre.

Notatets premiss

Notatet har vært fremlagt til respons for de som møtte i møtet 12.11.13, og deres responser er inkludert i notatet. I den forstand kan notatets oppsummering forstås som akseptert av de fremmøtte.

Ramme for regionmøtet

Møte klokken 10.15 – 16.05 på Nordland kultursenter, Bodø.

Arrangør: Fylkesmannen i Nordland ved landbruksavdelingen, Skognæringa Kyst og Bygdeforskning.

Prosessleder: Egil Petter Stræte, Bygdeforskning.

Referenter: Gro Follo (Bygdeforskning), Kjersti Kinderås (Skognæringa Kyst) og Egil Petter Stræte (Bygdeforskning).

Deltakere: Inger Grethe Hansen, Siri Amalie Hella, Freddy Grønlund, Kirsti Haagensli, Inge Fredheim, Trude Hagen Hansen, Andreas Sletten, David Johann, Ole Wiggo Nerva, Per Eggesvik, Thor Arne Nesje, Sverre Jensen og Steinar Tverback.

Faglige innlegg

Åpning ved Andreas Sletten, Fylkesmannen i Nordland.

Kjersti Kinderås: Introduksjon om Kystskogbruket og prosjektet «Fra ti til en». Plansjer foreligger.

Gro Follo: Foredraget «Skogeiersamarbeid – utfordrende, men med stort potensiale». Dette var en presentasjon av forskningsfunn basert på samtlige forskningsdata i «Fra ti til en», inklusive data fra skogeierne publisert i rapport (Follo og Vennesland 2013). Plansjer foreligger og kopi av overheadene ble delt ut i møtet. Presentasjonen var delt i fire bolker:

- 1) Hvorfor er skogeiersamarbeid utfordrende, men med stort potensiale?
- 2) Hvordan best velge ut områder for forsøk på å etablere skogeiersamarbeid?
- 3) Praktisk erfaring fra gjennomføringen av eiendomsoverbyggende samarbeid.
- 4) Hva er viktig for å få til mer eiendomsoverbyggende samarbeid?

Avslutning ved Kirsti Haagensli, Kystskogbrukets fylkeskommunale oppfølgingsprogram.

Deltakermedvirkning: Utfordringer ved eiendomsoverbyggende samarbeid og kriterier for utvelging av områder for samarbeidstiltak (etter bolk 2 til Follo)

Spørsmål: Har dere noe å supplere til Gro Follo presentasjon av forskningsfunn så langt? Andre ting dere mener er viktig for å velge ut områder?

Opplegg: Deltakerne diskuterte i små grupper og presenterte i plenum.

Innspill fra deltakerne:

- Ikke noe mangler – gjenkjennelig presentasjon fra Gro Follo
- Skogsveier – et viktig samarbeidskriterium
- Innsikt i naboens skogressurser – godt utgangspunkt for å kunne initiere samarbeid
- Velg store nok områder. Må ha et visst volum for å få lønnsomhet, en viktig motivasjon for samarbeid – alternativt er det de største som får mest aktivitet
- Eiendommene kan være spredt, må ikke være bare naboer
- Unngå å velge områder først hvor det er konflikter. Naboene må være enige
- Velg de rette personene for samarbeid først – de med interesse + vilje + motor
- Viktig med «papirhjelp»
- Ekstern støtte/pådriver er nødvendig
- Hvem skal veilede? Kommunen eller andre?
- Veiledningstjenesten i kommunene har lokalkunnskap
- Veier utløser hogstpålegg. Tar veileder initiativ til hogst og samarbeid?

Deltakermedvirkning: Praktiske erfaringer (etter bolk 3 til Follo)

Spørsmål: 1) Er dere enige i det Gro Follo har sagt? 2) Har dere andre erfaringer dere vil dele med oss? 3) Er det eventuelt noen spesielle forhold dere vil trekke frem som typisk for regionen her?

Opplegg: Diskusjon i plenum.

Innspill fra deltakerne:

- Offentlig økonomisk støtte til samarbeidsprosjekt – må ha støtte for å få det til
- Synd at det ikke er feltprosjekt i Nord-Norge
- Regionalt særtrekk Nord-Norge:
 - Skogen er ikke nødvendigvis kommet så langt at en lokalt har mye å hogge på nå
 - Stort tynningspotensiale, og her kan også lauvskog inngå
 - Skogfondsavsetning varierer, er til dels liten eller fraværende
- Klimaskogtiltak – grunnlag for samarbeid for derigjennom å slippe planting i striper

Deltakermedvirkning: Tiltak for å få til mer eiendomsoverbyggende samarbeid (etter bolk 4 til Follo)

Spørsmål: 1) Hva synes dere om tiltakene Gro Follo foreslår? 2) Har dere andre forslag på tiltak?

Opplegg: Deltakerne skrev først svar på spørsmål 1) ved at de prioriterte to av de tiltakene som Follo foreslo. Deretter foreslo deltakerne ett nytt tiltak hver. Forslagene ble skrevet på gule lapper og klistret på ei tavle og gruppert etter hverandres tilhørighet. I tabellen nedenfor er de bokstaverte overskriftene (gråfarget) innspill som er gruppert sammen. De gråfargede overskriftene er satt opp i tilfeldig rekkefølge. Under den enkelte overskrift følger

enkeltinnspillene («gule lapper»). De enkeltinnspillene som har omtrent samme ordlyd, er slått sammen. Enkeltinnspillene er utfyllt mer enn det som sto på de gule lappene i tråd med hva den enkelte deltaker uttrykte da han/hun presenterte sin gule lapp.

Avslutningsvis stemte deltakerne på hvilket tiltak de ville prioritere først. Hver deltaker fikk avgi en stemme og måtte prioritere ett hovedtiltak. I tabellen nedenfor er avgitte stemmer ført opp i kolonnen for «Stemmer».

	Stemmer
A. Fred mellom grunneierne (3 gule lapper)	
Det er viktig at det er enighet mellom grunneiere hvis det skal startes opp samarbeid. Det må være fred. Man starter ikke i et konfliktfylt område.	
Jordskifte kan være et viktig redskap for å oppnå bedre grunnlag for eiendomsoverbyggende samarbeid: Rettsutgreiing av grenser, bruksordning mv. Det må bli lavere terskel for å få i gang jordskifte. Det må ikke være konflikt før jordskifte settes i gang.	
B. Skogkoordinator som pådriver (11 gule lapper)	
Skogkoordinator med skogbrukskompetanse, pådriver og hjelper.	10
Skogkoordinator må være nøytral part.	
Det må være en som er skogbruksutdannet som har kunnskap om natur, miljø, økonomi. Det bør være en skoleringspakke for skogkoordinatorer.	
Skogkoordinator er en funksjon som personer fra ulike hold kan fylle.	
Kommunal skogbrukssjef som «skogkoordinator».	
C. Nyttige hjelpemidler (4 gule lapper)	
Lage metodebeskrivelse for samarbeid.	
Lage en instruks eller manual: Redskaper, veiledning, slippe å finne opp kruttet på nytt, finne eksempler fra annen grunneierorganisering.	
Lage håndbok: For utvelgelse, gjennomføring, samarbeidsformer, hva man kan samarbeide om, hvordan samarbeide osv.	
D. De første stegene i et eiendomsoverbyggende samarbeid (5 gule lapper)	
Skogsveier/hovedplan-vei er et godt utgangspunkt for samarbeid.	
Skogsvei som har mottatt tilskudd: Her medfølger forpliktelser til hogst og planting, som igjen er et utgangspunkt for samarbeid.	
Hogst og/eller planting er gode utgangspunkt.	
Driftsplaner for større områder med landskapshensyn.	

E. Vri tilskudd mot eiendomsoverbyggende samarbeid (4 gule lapper)		1
	Lage redskap/tilskuddsordninger for samarbeid og gjøre dem tilgjengelige.	
	Utvikle et samarbeidsorientert tilskuddssystem.	
	Få på plass stimuleringsmidler for samarbeid og tiltak.	
	Generelt prioritere tilskuddsmidler mot samarbeidsområder. Veitilskudd, tilskudd til tynning, planting – kommunen kan kanalisere til samarbeid.	
F. Tenk flerbruk (2 gule lapper)		
	Involvere øvrige brukere av utmark.	
	Utvikle hyttebygging der det passer i terrenget sammen med veien, og hvor det ikke kommer i konflikt med skogbruk.	
G. Eksemplets makt (5 gule lapper)		
	Synliggjør verdi av skogsvei ut over verdi av skogsvirke.	
	Et vellykket prosjekt som lokkemiddel og motivasjon.	
	Ha en tydelig stemme utad: Markedsføring og synliggjøring.	
	Etabler et pilotområde i hvert fylke: Er det vilje til dette, kommer det også penger til dette som prosjekt.	
H. Rammevilkår (4 gule lapper)		
	Kommunal veiledningstjeneste styrkes med skogfaglig bakgrunn. Det er i dag 1/3 av tidsbruken av 1980. Skogbruket er blitt mer usynlig i dag.	
	Bedre logistikk. Bedre koordinering på fylkesplan må til. Tynning og sluttavvirkning av flis/tømmer.	
	Må ha bedre rammevilkår for næringa, eksempelvis reduserte transportkostnader, avsetning av tømmeret, skogplanting som klimatiltak.	
	Regelverk/lovverk: Få inn en passus i skogbruksloven om samarbeid.	
I. Trusler i horisonten (1 gul lapp)		
	Markedets usynlige hånd eller destruktive hånd kan ødelegge for samarbeid og langsiktighet i skogbruket.	

Sekretærer for regionmøtet i Bodø: Gro Follo og Kjersti Kinderås.

Gro Follo

Gro Follo
19.12.13